

Rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR ze dne 06.05.1978, sp. zn. 3 To 16/78, ECLI:CZ:NS:1978:3.TO.16.1978.1

Číslo: 46/1978

Právní věta: Za nedovolené podnikanie v zmysle § 118 Tr. zák. treba považovať nielen vykonávanie výrobnjej alebo inej zárobkovej činnosti vo väčšom rozsahu bez potrebného povolenia, ale aj nad rámec povolenia. Ak mal páchatel povolenie vykonávať súkromné stolárstvo a strojárské práce sám a za pomoci rodinných príslušníkov, zamestnával však neoprávnene cudzie osoby ako pracovné sily, prekročil rámec udeleného povolenia a jeho činnosť treba považovať za neoprávnenú v zmysle § 118 odst. 1 Tr. zák. Pri splnení podmienok § 88 Tr. zák. môže skutočnosť, že páchatel zamestnával iného ako pracovnú silu, podmieňovať zároveň použitie vyššej trestnej sadzby podľa § 118 odst. 2 písm. a) Tr. zák.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 06.05.1978

Spisová značka: 3 To 16/78

Číslo rozhodnutí: 46

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Neoprávněné podnikání

Předpisy: 140/1961 Sb. § 31 odst. 3
§ 118 odst. 1
§ 118 odst. 2 písm. a
§ 88

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbirkový text rozhodnutí:

Č. 46/1978 sb. rozh.

Za nedovolené podnikanie v zmysle § 118 Tr. zák. treba považovať nielen vykonávanie výrobnjej alebo inej zárobkovej činnosti vo väčšom rozsahu bez potrebného povolenia, ale aj nad rámec povolenia. Ak mal páchatel povolenie vykonávať súkromné stolárstvo a strojárské práce sám a za pomoci rodinných príslušníkov, zamestnával však neoprávnene cudzie osoby ako pracovné sily, prekročil rámec udeleného povolenia a jeho činnosť treba považovať za neoprávnenú v zmysle § 118 odst. 1 Tr. zák.

Pri splnení podmienok § 88 Tr. zák. môže skutočnosť, že páchatel zamestnával iného ako pracovnú silu, podmieňovať zároveň použitie vyššej trestnej sadzby podľa § 118 odst. 2 písm. a) Tr. zák.

(Rozhodnutie Najvyššieho súdu SSR zo 6. 5. 1978 sp. zn. [3 To 16/78.](#))

Na základe odvolania krajského prokurátora Najvyšší súd SSR zrušil rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 18. novembra 1977 sp. zn. 3 T 5/76 okrem iného vo výroku o oslobodení obžalovaného Š. P. spod obžaloby pre trestný čin nedovoleného podnikania podľa § 118 odst. 1, 2 písm. a) Tr. zák.

Z odôvodnenia:

Rozsudkom Krajského súdu v Košiciach z 18. novembra 1977 sp. zn. 3 T 5/76 bol obžalovaný Š. P. okrem iného oslobodený podľa § 226 písm. b) Tr. por. spod obžaloby pre trestný čin nedovoleného podnikania podľa § 118 odst. 1, 2 písm. a) Tr. zák., ktorý mal spáchať tak, že svojvoľne rozšíril rozsah svojho živnostenského podnikania v okrese Košice-vidiek najmä tým, že nad rámec povolenia MNV vo Svinici z 23. 12. 1965 č. 63/65, ako aj na rámec povolenia ONV v Košiciach č. PaMH 7505/66 o vykonávaní stolárskych a strojzámocníckych prác vlastnými silami a za pomoci členov rodiny zamestnával iné osoby ako pracovné sily, čo mu umožnilo podnikáť sústavne a vo veľkom rozsahu. Takto zamestnával od 1. 10. 1968 do 31. mája 1969 J. S., ktorý bol formálne vedený ako pracovník prevádzkárne MNV vo Svinici, v októbri, novembri a decembri 1968 L. K., ktorý v tomto čase nedochádzal do zamestnania u VSS, n. p. Košice, od

2. 1. 1968 do konca roku 1969 J. Sz., ktorý bol iba formálne zamestnaný ako pracovník prevádzkárne MNV vo Svinici a v septembri, októbri a novembri 1969 P. K. ako „brigádnika“, pričom na mzdy a za stravu osôb, ktoré neoprávnené zamestnával, zaplatil takmer 100 000 Kčs, sám však práce v prevažnej miere iba organizoval a zabezpečoval, čo mu umožnilo popri objednávkach od občanov realizovať aj náročnejšie objednávky viacerých MNV a iných organizácií v okrese Košice-vidiek a dosiahnuť iba v rokoch 1968 - 1979 hrubý obrat v sume takmer dvoch miliónov korún.

V lehote stanovenej v § 248 odst. 1 Tr. por. podali proti rozsudku odvolanie krajský prokurátor a obžalovaný.

Krajský prokurátor v odvolaní vytýka krajskému súdu, že oslobodil obžalovaného spod obžaloby pre trestný čin nedovoleného podnikania podľa § 118 odst. 1, 2 písm. a) Tr. zák. Uvádza, že spáchanie tohto skutku je plne preukázané, lebo obžalovaný po dlhý čas a sústavne zamestnával iné osoby ako cudzie pracovné sily a za ich pomoci svojvoľne rozšíril rozsah svojho podnikania, čím jeho konanie nadobudlo charakter neoprávnenosti. Obžalovaný teda zjavne prekročil rámec oprávnenia vyplývajúceho z povolenia PaMH ONV Košice-vidiek z 13. decembra 1966.

Najvyšší súd SSR preskúmal podľa § 254 odst. 1. Tr. por. zákonnosť a odôvodnenosť všetkých výrokov rozsudku, proti ktorým mohli odvolatelia podať odvolanie, i správnosť postupu konania, ktoré predchádzalo rozsudku, prihliadajúc aj na chyby, ktoré sa v odvolaní nevytykali a zistil, že odvolanie krajského prokurátora je odôvodnené.

Krajský súd odôvodnil oslobodenie obžalovaného spod obžaloby pre trestný čin nedovoleného podnikania podľa § 118 odst. 1, 2 písm. a) Tr. zák. tým, že obžalovaný vykonával inštaláčne práce na ústrednom kúrení na základe riadneho povolenia príslušného orgánu. Zamestnávanie cudzej pracovnej sily pri povolenom podnikaní nenapĺňa ešte zákonné znaky skutkovej podstaty trestného činu nedovoleného podnikania podľa § 118 Tr. zák., ale je iba okolnosťou, ktorá môže podľa § 88 Tr. zák. podmieňovať použitie vyššej trestnej sadzby.

Dokazovaním na hlavnom pojednávaní bolo zistené, že obžalovaný na základe žiadosti dostal 13. 12. 1966 od ONV v Košiciach, odboru priemyslu a miestneho hospodárstva povolenie na vykonávanie stolárskych a strojzámocníckych prác, vrátane inštalovania ústredného kúrenia. V tomto povolení boli uvedené podmienky, ktoré musel obžalovaný dodržať pri vykonávaní svojej činnosti. Medzi

týmito podmienkami je v bode 1 uvedené, že obžalovaný nesmie zamestnávať cudzie pracovné sily, môžu mu však pomáhať príslušníci jeho rodiny. Obžalovaný napriek tomu zamestnával aj cudzie osoby ako pracovné sily. Konkrétne od 1. 10. 1968 do 31. 5. 1969 zamestnával J. S., ktorý bol formálne vedený ako pracovník prevádzkárne MNV vo Svinici. V mesiacoch októbri, novembri a decembri 1968 zamestnával L. K., ktorý v tomto čase prestal pracovať u VSS, n. p. Košice. Ďalej obžalovaný zamestnával od

2. 1. 1968 do konca r. 1969 J. Sz., ktorý bol iba formálne zamestnaný ako pracovník prevádzkárne MNV vo Svinici a konečne v mesiacoch septembri, októbri a novembri 1969 zamestnával ako „brigádnika“ aj P. K. Na mzdy a stravu týchto osôb zaplatil obžalovaný takmer 100 000 Kčs. Uvedení pracovníci sa zúčastnili na prácach na jednotlivých stavbách, pričom sa vyskytlo aj to, že na jednej stavbe zamestnával súčasne viacerých z uvedených pracovníkov (napr. ZDŠ Komarovce a ďalšie). Obžalovaný podal 9. 1. 1970 na ONV v Košiciach žiadosť o povolenie zamestnávať jednu pomocnú pracovnú silu. Tejto jeho žiadosti bolo vyhovené rozhodnutím ONV Košice z 12. 1. 1970, v ktorom sa obžalovanému povoľuje zamestnávať jednu cudziu pracovnú silu na dobu dokončenia výstavby objektov v rámci akcie „Z“ pre okres Košice-vidiek.

Z uvedeného vyplýva, že obžalovaný v r. 1968 - 1969 zamestnával cudzie pracovné sily v rozpore s povolením z 13. 12. 1968, teda v čase, keď mu citovaným povolením bola takáto možnosť priamo zakázaná. Z toho možno vyvodiť, že obžalovaný konal nad rámec povolenia ONV Košice a teda neoprávnene vykonával vo väčšom rozsahu súkromné výrobné podnikanie pri využívaní cudzích pracovných síl. Pretože v tomto prípade bola iná osoba používaná na prácu v rámci súkromného zárobkového podnikania, treba pojem pracovnej sily vykladať v tomto prípade tak, že išlo o zdroj vykorisťovania slúžiaci obžalovanému k získaniu nadhodnoty. Takýto výklad vyplýva aj z dôvodovej správy k ustanoveniu § 118 Tr. zák., podľa ktorej toto ustanovenie má čeliť tomu, aby nebola zneužívaná zásada stanovená v čl. 9 Ústavy, ktorá pripúšťa vykonávanie drobného súkromného hospodárstva založeného na osobnej práci a vylučuje vykorisťovanie cudzej pracovnej sily.

Ustanovenie § 118 odst. 2 písm. a) Tr. zák. sa vzťahuje aj na prípady, kde nedovolená činnosť spočíva v tom, že páchatel prekročil rámec povolenia tým, že zamestnával iné osoby ako pracovné sily, hoci mohol vykonávať takúto činnosť iba sám. K okolnosti, že páchatel používal iného ako pracovnú silu, by sa neprihliadalo len za predpokladu, že táto okolnosť podstatne nezvyšuje stupeň nebezpečnosti trestného činu pre spoločnosť, teda keby nebola splnená materiálna podmienka uvedená v § 88 Tr. zák. V danom prípade však obžalovaný P. nad rámec povolenia zamestnával až štyri osoby ako cudzie pracovné sily, na základe čoho realizoval rôzne náročné objednávky viacerých MNV a iných organizácií v okrese Košice-vidiek a iba za roky 1968 - 1970 dosiahol hrubý obrat v sume takmer 2 miliónov korún.

Ustanovenie § 31 odst. 3 Tr. zák. nebráni použitiu vyššej trestnej sadzby, lebo prekročenie daného oprávnenia nespočíva len v zamestnávaní cudzej pracovnej sily, ale aj vo vykonávaní súkromného podnikania v rozsahu omnoho širšom než predpokladalo povolenie. Skutočnosť podmieňujúca trestnosť činu nie je teda totožná so skutočnosťou podmieňujúcou použitie vyššej trestnej sadzby ani svojou povahou, ani svojou intenzitou.

Krajský súd teda urobil chybu, keď v zmysle § 226 písm. b) Tr. por. oslobodil obžalovaného spod trestného činu nedovoleného podnikania podľa § 118 odst. 1, 2 písm. a) Tr. zák. K tomuto skutku vykonal síce všetky potrebné dôkazy, mal konkrétne k dispozícii povolenie ONV Košice z 13. 12. 1966, na základe výpovedi svedkov mal presne zistené, v ktorom čase obžalovaný zamestnával iné osoby ako cudzie pracovné sily. čo nakoniec sám obžalovaný ani nepopieral. Nesprávne však postupoval pri právnom hodnotení konania obžalovaného, keď dospel k záveru, že jeho skutok nie je trestným činom.